

Chapter 2 – Cost Concepts and Cost Accounting System

ACC2214 Cost Accounting
By: Dr. Khwanchat Wongjantip

ความหมายของต้นทุน

- ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 2 เรื่องสินค้านำไปขาย ได้กล่าวถึงต้นทุนของสินค้าไว้ว่า **“ต้นทุนสินค้าประกอบด้วย ต้นทุนทั้งหมดในการซื้อ ต้นทุนแปลงสภาพ และต้นทุนอื่นๆที่เกิดขึ้น เพื่อให้สินค้านำไปขายนั้นอยู่ในสถานที่และอยู่ในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน”**
- ต้นทุนในการซื้อ เช่น ค่าขนส่งและภาษีอื่น ค่าขนส่ง และต้นทุนอื่นๆที่ได้มาซึ่งสินค้าสำเร็จรูป วัตถุดิบ และบริการ
- ต้นทุนแปลงสภาพ เช่น ค่าแรงงานทางตรง ค่าใช้จ่ายการผลิต วัตถุดิบทางอ้อม ค่าแรงทางอ้อม

วัตถุประสงค์ในการใช้ข้อมูลต้นทุน

- เพื่อทราบถึงมูลค่าคงเหลือของสินค้า - กิจการต้องรายงานมูลค่าสินค้าคงเหลือ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 2 เรื่องสินค้าคงเหลือกำหนดไว้
- เพื่อประมาณการต้นทุนของสินค้าที่จะเหลือ - กิจการสามารถกำหนดราคาสินค้าขาย ส่วนลด หรือ กำหนดราคาของสินค้าเพื่อการแข่งขันการประมูลราคาได้จากข้อมูลต้นทุน
- เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน - นำไปจัดทำงบประมาณการขายที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เพื่อให้กิจการจัดเตรียมทรัพยากรในการผลิต และเตรียมเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้ในการผลิต
- เพื่อประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน - นำข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงเปรียบเทียบกับข้อมูลที่กำหนดไว้

การจำแนกประเภทต้นทุน

- ต้นทุนตามหน้าที่
- ต้นทุนเพื่อการวางแผนและควบคุม
- ต้นทุนตามพฤติกรรมของต้นทุน

ต้นทุนตามหน้าที่

- การจัดจำแนกค่าใช้จ่ายในกิจการผลิตสินค้าตามความเกี่ยวข้องกับต้นทุน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1. ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิต หรือเรียกว่าต้นทุนการผลิต (Product Costs) ได้แก่ วัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายการผลิต
- ค่าใช้จ่ายประจำงวด (Periods Costs) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและไม่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจต่อกิจการต่อไปในอนาคต จึงควรบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงวดนั้นๆ เช่น เงินเดือนผู้บริหาร ค่าเสื่อมราคาอาคารสำนักงาน ค่าโฆษณา เป็นต้น
- ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต สามารถจำแนกประเภทออกเป็น 3 ประเภท คือ วัตถุดิบ, ค่าแรงงาน, และค่าใช้จ่ายการผลิต

การจำแนกประเภทต้นทุน – วัตถุดิบทางตรง (Direct Material)

- หมายถึง มูลค่าของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าโดยตรง และเป็นส่วนประกอบหลักสำคัญของการผลิตสินค้าสำเร็จรูปโดยสามารถวัดมูลค่าของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าสำเร็จรูปแต่ละหน่วยได้โดยง่าย

ผลิตภัณฑ์	วัตถุดิบทางตรง
เสื้อผ้า	ผ้า
รถยนต์	เหล็ก
เฟอร์นิเจอร์	ไม้
ขนมหวาน	น้ำตาล

- สำหรับวัตถุดิบประเภทวัสดุต่างๆ เช่น กาว ตะปู น้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ เป็นต้น ซึ่งมูลค่าไม่มีนัยสำคัญต่อการควบคุม และคำนวณหาเป็นต้นทุนต่อหน่วยของสินค้าที่ผลิตได้ยาก จะถือเป็น **วัตถุดิบทางอ้อม** และจัดเป็นค่าใช้จ่ายการผลิต

การจำแนกประเภทต้นทุน – ค่าแรงทางตรง (Direct Labor)

- หมายถึง ค่าแรงที่ใช้ในการผลิตสินค้าโดยตรง โดยเป็นแรงงานหลักในการผลิตสินค้า สามารถวัดจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการผลิตสินค้าแต่ละหน่วยได้ไม่ยาก เช่น ค่าจ้างคนงาน หรือช่างที่ทำงานในสายงานผลิต หรือค่าจ้างของคนงานในแผนกปฏิบัติงานเครื่องจักร
- ค่าแรงทางอ้อม เป็นค่าแรงงานที่จ่ายให้แก่พนักงานที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการแปรสภาพวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป เช่น ค่าจ้างหัวหน้าคุมโรงงาน พนักงานทำความสะอาดโรงงาน **ค่าแรงทางอ้อมจัดเป็นค่าใช้จ่ายการผลิต**

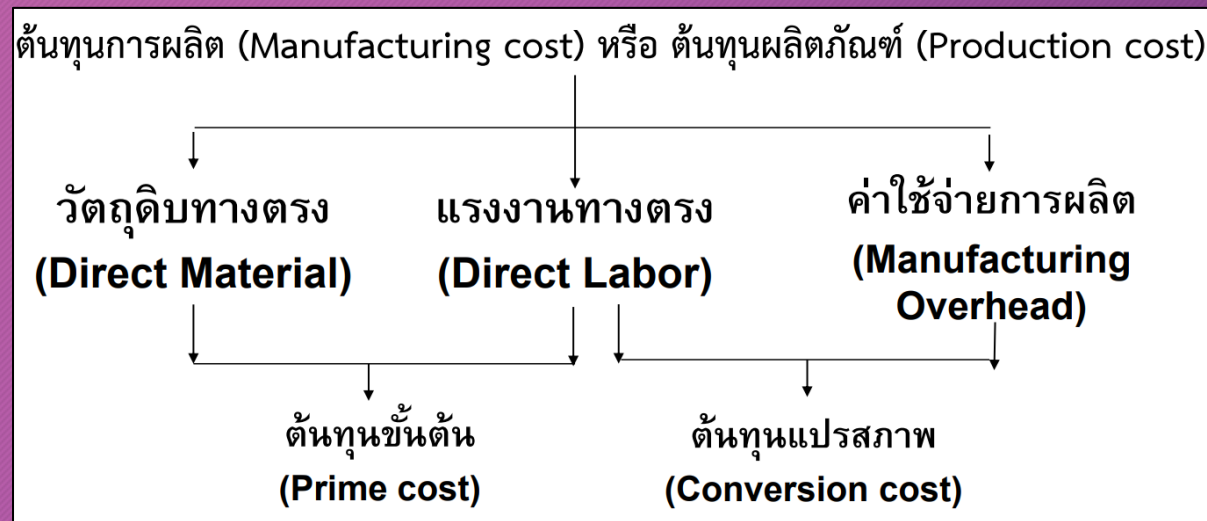
การจำแนกประเภทต้นทุน – ค่าใช้จ่ายการผลิต (Manufacturing Overhead)

- หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในโรงงานแต่ไม่รวมวัตถุดิบทางตรง และค่าแรงงานทางตรง เช่น เงินเดือนผู้คุมโรงงาน ค่าเสื่อมราคาโรงงาน ค่าเช่าโรงงาน ค่าซ่อมแซมเครื่องจักร ค่าประกันภัยเครื่องจักร ค่าขนส่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น
- ค่าใช้จ่ายการผลิต รวมถึง วัตถุดิบทางอ้อม และค่าแรงทางอ้อม

การจำแนกประเภทต้นทุน (ต่อ)

- แนวคิดของการให้ความสำคัญแก่ต้นทุนการผลิต และเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์เพื่อการวางแผนและควบคุม โดยนำเอาต้นทุนของ **วัตถุดิบทางตรง** และ **ค่าแรงทางตรง** รวมกันเรียกว่า ต้นทุนขั้นต้น (Prime Costs) เพราะมีสัดส่วนต้นทุนการผลิตที่สูงเมื่อเทียบกับต้นทุนต่อหน่วยในการผลิตสินค้า
- ส่วนต้นทุนของค่าแรงทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิต รวมกันเรียกว่า **ต้นทุนแปรสภาพ (Conversion Costs)** ต้นทุนที่เกี่ยวกับแปรสภาพและเปลี่ยนรูปแบบจากวัตถุดิบทางตรงให้กลายเป็นสินค้าสำเร็จรูป

ตัวอย่าง - การจำแนกประเภทต้นทุน

- บริษัท สวนสุนันทา จำกัด เป็นผู้ผลิตกล่องใส่อาหารพลาสติก ในเดือนมิถุนายน 2566 บริษัทมีข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต และดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
เม็ดพลาสติกที่ใช้ในการผลิต	1,500,000	ค่าประกันภัยโรงงาน	15,000
เงินเดือนพนักงานสำนักงาน	250,000	ค่ากำลังไฟเดินเครื่องจักร	40,000
ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร	200,000	ค่าวัสดุสำนักงาน	16,000
ค่าจ้างคนงานคุมเครื่องจักรรายชั่วโมง	150,000	ค่าโฆษณา	25,000
ค่าภาษีทรัพย์สินโรงงาน	20,000	ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์สำนักงาน	50,000
ค่านายหน้าพนักงานขาย	275,000	ค่ากล่องกระดาษบรรจุภัณฑ์	100,000
ค่าขนส่งสำหรับพนักงานขาย	35,000	เงินเดือนผู้จัดการโรงงาน	30,000

- ให้จำแนกต้นทุนรวมของวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงทางตรง ค่าใช้จ่ายการผลิต และค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

รายการ	วัตถุดิบทางตรง	ค่าแรงทางตรง	ค่าใช้จ่ายการผลิต	ค่าใช้จ่ายขายและบริหาร
เม็ดพลาสติกที่ใช้ในการผลิต				
เงินเดือนพนักงานสำนักงาน				
ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร				
ค่าจ้างคนงานคุมเครื่องจักรรายชั่วโมง				
ค่าภาษีทรัพย์สินโรงงาน				
ค่านายหน้าพนักงานขาย				
ค่าขนส่งสำหรับพนักงานขาย				
ค่าประกันภัยโรงงาน				
ค่ากำลังไฟเดินเครื่องจักร				
ค่าวัสดุสำนักงาน				
ค่าโฆษณา				
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์สำนักงาน				
ค่ากล่องกระดาษบรรจุภัณฑ์				
เงินเดือนผู้จัดการโรงงาน				
รวมต้นทุน	1,600,000	150,000	305,000	651,000

ต้นทุนเพื่อการวางแผนและควบคุม

สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

- ต้นทุนทางตรง (Direct Cost)
- ต้นทุนทางอ้อม (Indirect Cost)
- ต้นทุนที่ควบคุมได้ (Controllable Costs)
- ต้นทุนที่ควบคุมไม่ได้ (Non-controllable Costs)

ต้นทุนเพื่อการวางแผนและควบคุม

ต้นทุนทางตรง (Direct Cost) หมายถึง ต้นทุนที่ฝ่ายบริหารสามารถระบุได้ว่าต้นทุน นั้นเป็นของหน่วยงานใด หรือของสินค้าใด เช่น ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรของแผนกประกอบ ก็คือ ต้นทุนทางตรงของแผนกประกอบนั่นเอง หรือ วัตถุดิบทางตรงและค่าแรงงานทางตรง ที่ใช้ในการผลิตสินค้าชนิด A จะเป็นต้นทุนทางตรงของสินค้าชนิด A นั่นเอง

ต้นทุนทางอ้อม (Indirect Cost) หมายถึง ต้นทุนร่วม (Common Cost) ที่เกิดขึ้นโดยไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดจากหน่วยต้นทุน (Cost Object) ใด โดยปกติแล้วต้นทุนทางอ้อมนี้จะถูกแบ่งสรรให้แก่หน่วยต้นทุนต่างๆ (หน่วยงาน, สินค้า) ด้วยวิธีในการจัดสรรต้นทุน (Allocation techniques) เช่น ค่าไฟฟ้าโรงงานจัดสรรให้กับแผนกต่างๆ ในโรงงาน ซึ่งโดยทั่วไปต้นทุนเกี่ยวกับการผลิตนั้น ต้นทุนทางอ้อมก็หมายถึง ค่าใช้จ่ายการผลิตของสินค้า

ต้นทุนเพื่อการวางแผนและควบคุม

ต้นทุนที่ควบคุมได้ (Controllable Costs) เป็นต้นทุนที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจของแผนก/ฝ่าย/กิจการ สามารถตัดสินใจ เพิ่ม หรือลดต้นทุนในหน่วยงานนั้นได้ เช่น เงินเดือนและค่าตอบแทนของพนักงาน ฝ่ายผลิต ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง และค่าวัสดุโรงงาน ย่อมถือเป็นต้นทุนที่ควบคุมได้โดยผู้บริหารฝ่ายผลิต เพราะผู้บริหารสามารถเพิ่ม/ลดได้ รวมถึงควบคุมการใช้ต้นทุนเหล่านี้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ต้นทุนที่ควบคุมไม่ได้ (Non-controllable Costs) เป็นต้นทุนที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจของแผนก/ฝ่าย/กิจการ ไม่มีอำนาจตัดสินใจ เพิ่ม หรือ ลด ต้นทุนในหน่วยงานนั้นได้ เพราะต้นทุนเหล่านี้อยู่ภายใต้ อำนาจการตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูงกว่า หรือจากภายนอก เช่น ผู้จัดการฝ่ายผลิตไม่มีอำนาจตัดสินใจเรื่องค่าเช่าโรงงาน เพราะเป็นอำนาจของผู้บริหารระดับสูง จึงเป็นต้นทุนที่ควบคุมไม่ได้ของผู้จัดการฝ่ายผลิต (แต่เป็นต้นทุนที่ควบคุมได้ของผู้บริหารระดับสูง) หรือ อัตราเงินเฟ้อ อัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาท เป็นต้นทุนที่ควบคุมไม่ได้ของกิจการ

ต้นทุนตามพฤติกรรมของต้นทุน

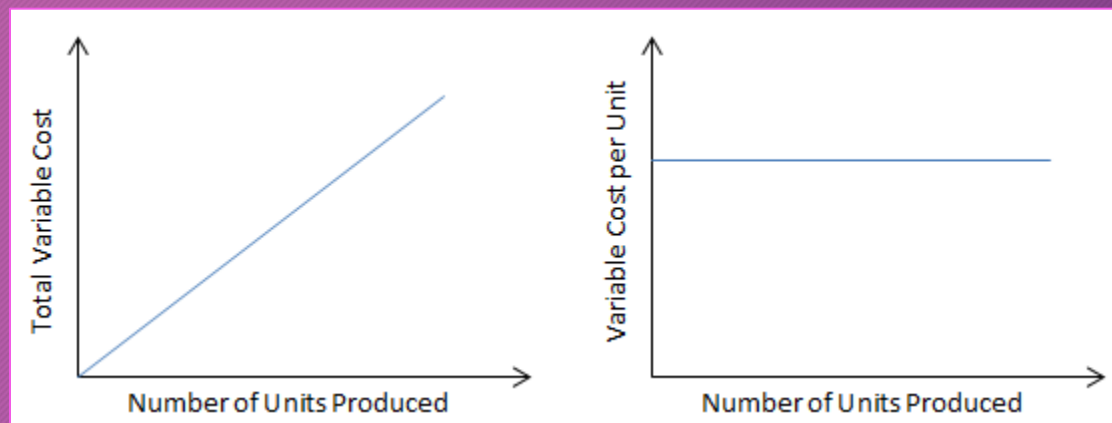
โดยพิจารณาว่าต้นทุนนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามระดับกิจกรรม หรือหน่วยผลิตหรือไม่ ซึ่งต้นทุนจะถูกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- ต้นทุนผันแปร (Variable Costs)
- ต้นทุนคงที่ (Fixed Costs)
- ต้นทุนผสม (Mixed Costs)

ต้นทุนผันแปร (Variable Costs)

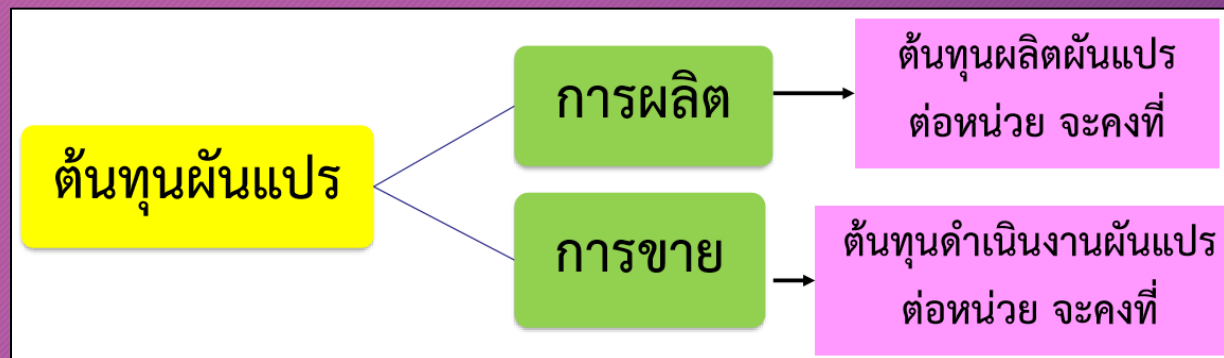
ต้นทุนที่มีจำนวนต้นทุนรวม เปลี่ยนแปลงไปในสัดส่วนโดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยมีต้นทุนต่อหน่วยเท่ากัน

เช่น วัตถุดิบทางตรง ที่ใช้ในการผลิตสินค้าชนิดหนึ่งมีมูลค่าหน่วยละ 100 บาท ดังนั้นถ้าผลิตสินค้า 100 หน่วย จะมีต้นทุนวัตถุดิบทางตรง 10,000 บาท และถ้าผลิตสินค้า 200 หน่วยก็จะมีต้นทุนวัตถุดิบทางตรง 20,000 บาท

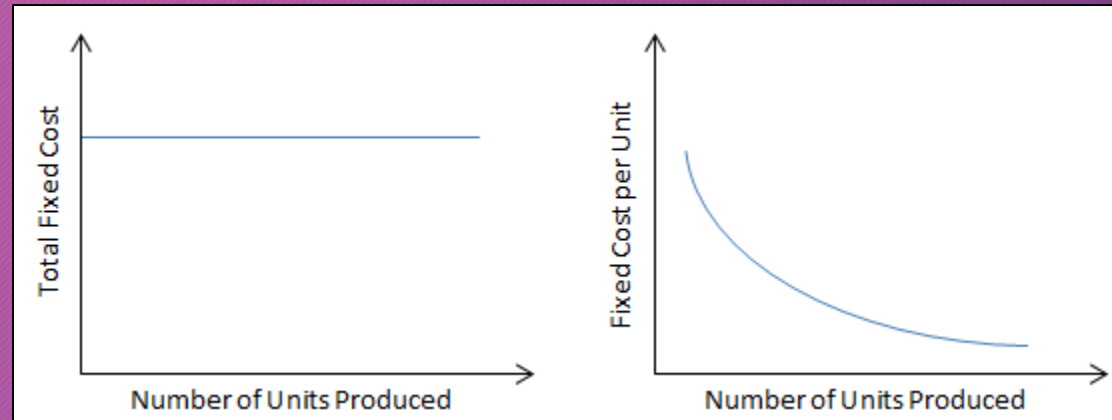
ต้นทุนผันแปร (Variable Costs)

- ผลิตมาก ต้นทุนรวมมาก ผลิตน้อยต้นทุนรวมน้อย ไม่ผลิตไม่มีต้นทุน
- ขายมาก ต้นทุนรวมมาก ขายน้อยต้นทุนรวมน้อย ไม่ขายไม่มีต้นทุน
- $\text{ต้นทุนผันแปรรวมต่อหน่วยจะคงที่} = \text{ต้นทุนผันแปรรวม} / \text{จำนวนหน่วย}$

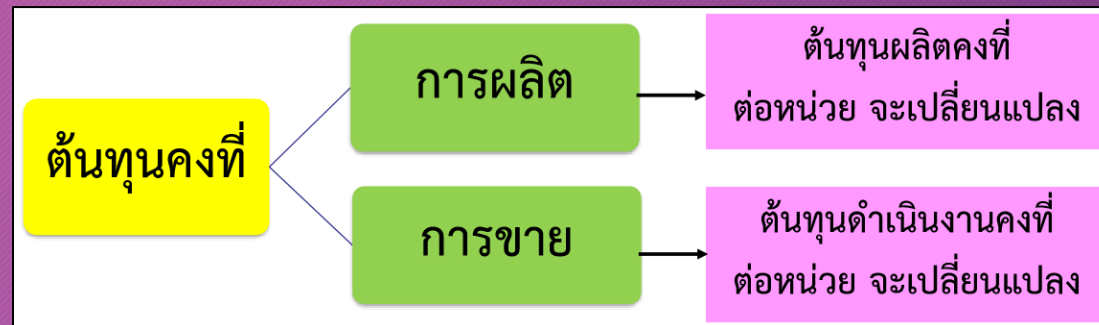
ต้นทุนคงที่ (Fixed Costs)

- ต้นทุนที่มีต้นทุนรวมไม่เปลี่ยนแปลงไปตามระดับกิจกรรม ปริมาณการผลิต หรือจำนวนขาย โดยจะมีต้นทุนรวมคงที่เท่าเดิมถึงแม้จะ ไม่มีการผลิตหรือการขายใดๆเลย
- ต้นทุนคงที่ต่อหน่วยจะเปลี่ยนแปลง โดยต้นทุนคงที่ต่อหน่วยจะลดลงหากผลิตหรือขายเพิ่มมากขึ้น และต้นทุนคงที่ต่อหน่วยจะเพิ่มขึ้นหากผลิตหรือขายลดลง
- ตัวอย่างต้นทุนคงที่: เงินเดือนผู้จัดการโรงงาน ค่าเบี้ยประกันอาคารโรงงาน ค่าเช่าโรงงาน ค่าเสื่อมราคาอาคารโรงงาน เงินเดือนพนักงานสำนักงาน ค่าภาษีโรงงาน

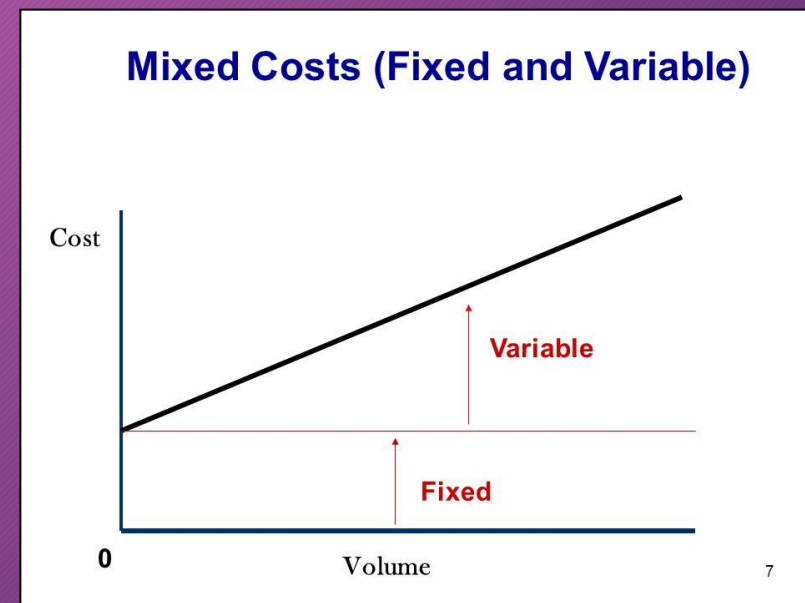
ต้นทุนคงที่ (Fixed Costs)

- ผลิตมาก ผลิตน้อย ไม่ผลิต ต้นทุนเท่าเดิม
- ขายมาก ขายน้อย ไม่ขาย ต้นทุนเท่าเดิม
- ต้นทุนคงที่ต่อหน่วยจะเปลี่ยนแปลงในทางตรงกันข้ามกับการผลิตและขาย = $\text{ต้นทุนคงที่} / \text{จำนวนหน่วย}$
- ผลิตมาก ขายมาก ต้นทุนคงที่ต่อหน่วยจะลดลง
- ผลิตน้อย ขายน้อย ต้นทุนคงที่ต่อหน่วยจะเพิ่มขึ้น

ต้นทุนผสม (Mixed Costs)

- **ต้นทุนผสมรวม (Total Mixed Costs)** จะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกับปริมาณหรือระดับของกิจกรรม ขณะที่ต้นทุนผสมต่อหน่วย (Mixed cost per unit) จะเปลี่ยนแปลงผกผันกับปริมาณหรือระดับกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป
- ส่วนประกอบของต้นทุนผสมที่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณของกิจกรรม คือ ต้นทุนผันแปร และต้นทุนผันแปรที่เปลี่ยนแปลงนั้น จะเปลี่ยนแปลงไปในสัดส่วนเดียวกันกับกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลง แต่ต้นทุนคงที่รวมยังเท่าเดิม
- ตัวอย่าง เช่น ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ หรือ ค่าตอบแทนพนักงานขาย (หากกำหนดให้เป็นเงินเดือน+ค่านายหน้า จากการขายสินค้า)

ต้นทุนผสม (Mixed Costs)

การไฟฟ้านครหลวง Metropolitan Electricity Authority				
เขตสามเสน				
ใบแจ้งค่าไฟฟ้า				
ON An V3.9.6-R00047500				
http://www.mea.or.th, MEA Call center 1130				
ชื่อผู้ใช้ไฟฟ้า (Name) [REDACTED]				
สถานที่ใช้ไฟฟ้า (Premise) [REDACTED]				
บัญชีแสดงสัญญา (CA/Ref No.1)	รหัสเครื่องวัด (Installation)	MRU	เลขที่ใบแจ้ง (Invoice No./Ref No.2)	ประเภท (Type)
0751588	87096101	56870150	00566686544	1.2
วันที่จดเลขอ่าน (Meter Reading Date)	เลขอ่านครั้งหลัง (Last Meter Reading)	เลขอ่านครั้งก่อน (Previous Meter Reading)	จำนวนหน่วย (kWh)	ตัวคูณ (Multiplier)
02/64 08:51	5	5	0	
รายละเอียดค่าไฟฟ้า (Description)				
ค่าพลังงานไฟฟ้า			0.00	
ค่าบริการ			38.22	
ค่าไฟฟ้าผันแปร (Fv) -0.1532 บาท/หน่วย			0.00	
ส่วนลด			0.00	
รวมค่าไฟฟ้าก่อนภาษีมูลค่าเพิ่ม			38.22	
ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7 %			2.68	
รวมค่าไฟฟ้าเดือนปัจจุบัน			40.90	

การไฟฟ้านครหลวง Metropolitan Electricity Authority				
เขตสามเสน				
ใบแจ้งค่าไฟฟ้า				
ON An V3.9.8-R00047700				
http://www.mea.or.th, MEA Call center 1130				
ชื่อผู้ใช้ไฟฟ้า (Name) [REDACTED]				
สถานที่ใช้ไฟฟ้า (Premise) [REDACTED]				
บัญชีแสดงสัญญา (CA/Ref No.1)	รหัสเครื่องวัด (Installation)	MRU	เลขที่ใบแจ้ง (Invoice No./Ref No.2)	ประเภท (Type)
010751487	87096100	56870150	00568975351	1.2
วันที่จดเลขอ่าน (Meter Reading Date)	เลขอ่านครั้งหลัง (Last Meter Reading)	เลขอ่านครั้งก่อน (Previous Meter Reading)	จำนวนหน่วย (kWh)	ตัวคูณ (Multiplier)
15/07/64 08:03	23750	23361	389	
รายละเอียดค่าไฟฟ้า (Description)				
ค่าพลังงานไฟฟ้า ประจำเดือน 07/64			1,496.27	
ค่าบริการ			38.22	
ค่าไฟฟ้าผันแปร (Fv) -0.1532 บาท/หน่วย			-59.59	
ส่วนลด ตามนโยบายรัฐบาล			-260.39	
รวมค่าไฟฟ้าก่อนภาษีมูลค่าเพิ่ม			1,214.51	
ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7 %			85.02	
รวมค่าไฟฟ้าเดือนปัจจุบัน			1,299.53	

** ลด 64 หน่วย/คิดเงิน 325 หน่วย/ลดเงิน 260.39 บาท

การจำแนกระบบบัญชีต้นทุน

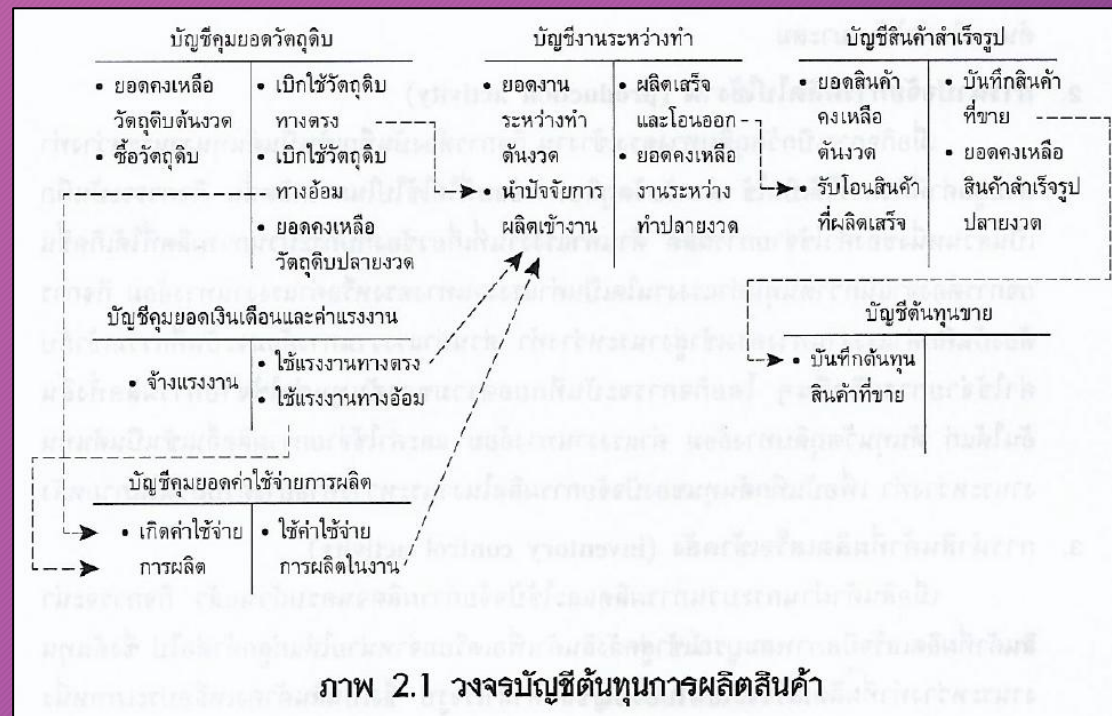
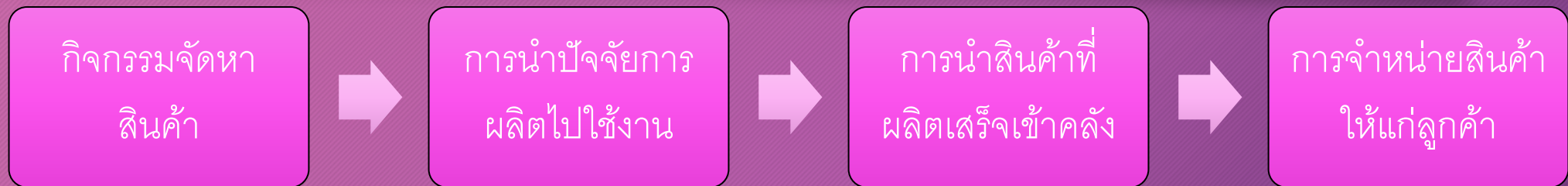
- ในการบันทึกข้อมูลบัญชีต้นทุนจะมีระบบบัญชีที่ใช้บันทึกมูลค่าของวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิตอยู่ 3 รูปแบบ
 - **ระบบต้นทุนจริง (Actual costing system)** – กิจการจะบันทึกต้นทุนผลิตภัณฑ์ด้วยข้อมูลต้นทุนวัตถุดิบทางตรงที่เบิกใช้จริง ค่าแรงทางตรงที่จ่ายไปจริง และค่าใช้จ่ายการผลิตที่ใช้และเกิดขึ้นจริงในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นๆ
 - **ระบบต้นทุนปกติ (Normal costing system)** - กิจการจะบันทึกต้นทุนผลิตภัณฑ์ด้วยข้อมูลต้นทุนวัตถุดิบทางตรงที่เบิกใช้จริง ค่าแรงทางตรงที่จ่ายไปจริงในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นๆ แต่กิจการจะประมาณต้นทุนค่าใช้จ่ายการผลิตที่อาจจะเกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นๆ เพื่อเข้าเป็นต้นทุนสินค้า ในการบันทึกบัญชีกิจการยังคงบันทึกค่าใช้จ่ายการผลิตตามที่เกิดขึ้นจริง

การจำแนกระบบบัญชีต้นทุน (ต่อ)

- **ระบบต้นทุนมาตรฐาน (Standard costing system)** – กิจกรรมจะบันทึกต้นทุนผลิตภัณฑ์ด้วยข้อมูลต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิตตามต้นทุนมาตรฐานของสินค้าชนิดนั้น โดยกิจกรรมต้องกำหนดว่าในการผลิตสินค้า 1 หน่วยต้องใช้วัตถุดิบทางตรงประเภทใดบ้าง จำนวนเท่าใด (จำนวนมาตรฐาน) ราคาต่อหน่วยเท่าใด (ราคามาตรฐาน) เป็นต้น โดยเมื่อสิ้นรอบบัญชีกิจกรรมจะเปรียบเทียบต้นทุนมาตรฐาน กับต้นทุนที่เกิดขึ้นจริงเพื่อคำนวณผลต่างระหว่างต้นทุนที่เกิดขึ้นจริงกับต้นทุนมาตรฐาน

	ระบบต้นทุนจริง	ระบบต้นทุนปกติ	ระบบต้นทุนมาตรฐาน
วัตถุดิบทางตรง	ต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง	ต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง	ต้นทุนโดยประมาณ
ค่าแรงทางตรง	ต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง	ต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง	ต้นทุนโดยประมาณ
ค่าใช้จ่ายการผลิต	ต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง	ต้นทุนโดยประมาณ	ต้นทุนโดยประมาณ

วงจรการบันทึกบัญชีต้นทุนการผลิต

งบต้นทุนการผลิต

- จากวงจรบัญชีต้นทุนการผลิตสินค้า กิจกรรมสามารถนำข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้ามาแสดงในรูปแบบของการเงิน ที่เรียกว่า งบต้นทุนการผลิต (Statement of Cost of Goods Manufactured) งบต้นทุนการผลิตมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่
 - ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต โดยจะระบุว่าเป็นต้นทุนการผลิตของกิจการใด เกิดขึ้นสำหรับรอบระยะเวลาใด
 - ส่วนที่ 2 แสดงองค์ประกอบของต้นทุนการผลิต โดยคำนวณต้นทุนการผลิตที่เกิดขึ้นในแต่ละงวด ซึ่งจะแสดงตัวเลขเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตที่นำไปใช้ในงวดนี้ ทั้งวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิตใช้ไป รวมถึงงานระหว่างทำ ณ วันต้นงวด และงานระหว่างทำคงค้าง ณ วันสิ้นงวด
- เมื่อทำงบต้นทุนการผลิต เสร็จแล้วสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการคำนวณกำไรขาดทุนได้

งบต้นทุนการผลิต (ต่อ)

บริษัท จำกัด			
งบต้นทุนการผลิต			
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25xx			
			หน่วย:บาท
วัตถุดิบทางตรง :			
วัตถุดิบคงเหลือต้นงวด		xxx	
<u>บวก</u> ซื้อสุทธิ			
<u>บวก</u> ซื้อวัตถุดิบ	xxx		
ค่าขนส่งเข้า	xxx		
	xxx		
<u>หัก</u> ส่งคืนและส่วนลด	xxx		
ส่วนลดรับ	xxx	xxx	
วัตถุดิบที่มีไว้เพื่อใช้ในการผลิต		xxx	
<u>หัก</u> วัตถุดิบคงเหลือปลายงวด		xxx	xxx
ค่าแรงงานทางตรง :			xxx
ค่าใช้จ่ายในการผลิต :			
ค่าแรงทางอ้อม		xxx	
วัตถุดิบทางอ้อมและวัสดุโรงงาน		xxx	
ค่าเสื่อมราคา-อุปกรณ์โรงงาน		xxx	
ค่าสาธารณูปโภค-โรงงาน		xxx	
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา		xxx	
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดในโรงงาน		xxx	xxx
รวมต้นทุนการผลิต			xxx
<u>บวก</u> งานระหว่างทำต้นงวด			xxx
			xxx
<u>หัก</u> งานระหว่างทำปลายงวด			xxx
ต้นทุนสินค้าสำเร็จรูป			xxx

งบต้นทุนการผลิต (ต่อ)

➤ บริษัท อบอุ้น จำกัด เป็นกิจการเครื่องเรือนสั่งทำตามที่ลูกค้าต้องการ ซึ่งได้เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี 25X4 กิจการมี ยอดคงเหลือในบัญชีสินค้า ณ วันต้นงวด และปลายงวด รวมทั้งค่าใช้จ่ายต่างๆในเดือน กันยายน 25X8 ดังต่อไปนี้

รายการ	จำนวนเงิน	รายการ	จำนวนเงิน
วัตถุดิบคงเหลือ (1 กันยายน)	136,400	วัตถุดิบคงเหลือ (30 กันยายน)	80,000
งานระหว่างทำ (1 กันยายน)	72,000	งานระหว่างทำ (30 กันยายน)	205,250
สินค้าสำเร็จรูป (1 กันยายน)	50,000	สินค้าสำเร็จรูป (30 กันยายน)	0
รายได้ค่าขาย	1,500,000	ซื้อวัตถุดิบ	350,000
ค่าใช้จ่ายการผลิต (รวมวัตถุดิบ ทางอ้อมใช้ไปแล้ว)	227,000	ค่าวัตถุดิบทางอ้อมใช้ไป	56,400
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	250,000	ค่าใช้จ่ายในการขาย	150,000

หน่วย : บาท

วัตถุดิบทางตรงใช้ไป (direct material used)	
วัตถุดิบคงเหลือต้นงวด 1 ก.ย. 25X8	136,400
(beginning raw material)	
บวก ค่าซื้อสุทธิวัตถุดิบ	<u>350,000</u>
(add raw material net purchased)	
วัตถุดิบที่มีไว้ใช้	486,400
(raw material available for used)	
หัก วัตถุดิบคงเหลือปลายงวด 30 ก.ย. 25X8	<u>80,000</u>
(less ending raw material)	
วัตถุดิบใช้ไป	406,400
(material used)	
หัก วัตถุดิบทางอ้อมใช้ไป	<u>56,400</u>
(less indirect material)	
วัตถุดิบทางตรงใช้ไป (direct material used)	350,000
ค่าแรงงานทางตรง (direct labor)	87,000
ค่าใช้จ่ายการผลิต (manufacturing overhead)	<u>227,000</u>
ต้นทุนที่นำเข้ามาในงานในงวดนี้	664,000
บวก งานระหว่างทำต้นงวด 1 ก.ย. 25X8	<u>72,000</u>
(add beginning work in process)	
ต้นทุนสินค้าที่ผลิตในงวดนี้	736,000
หัก งานระหว่างทำปลายงวด 30 ก.ย. 25X8	<u>205,250</u>
(less ending work in process)	
ต้นทุนสินค้าที่ผลิตเสร็จในงวดนี้	<u>530,750</u>
(cost of goods manufactured)	

หน่วย : บาท

รายได้ค่าขาย (revenue)		1,500,000
<u>หัก</u> ต้นทุนขาย (cost of goods sold)		
สินค้าสำเร็จรูปต้นงวด 1 กันยายน 25X8	50,000	
<u>บวก</u> สินค้าที่ผลิตเสร็จในงวดนี้	<u>530,750</u>	
ต้นทุนสินค้าที่มีไว้ขาย	580,750	
(cost of goods available for sales)		
<u>หัก</u> สินค้าสำเร็จรูปปลายงวด 30 กันยายน 25X8	<u>0</u>	<u>580,750</u>
กำไรขั้นต้น (gross profit)		919,250
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (operating cost)		
ค่าใช้จ่ายในการขาย (selling cost)	150,000	
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร (administration cost)	<u>250,000</u>	<u>400,000</u>
กำไรสุทธิ (net profit)		519,250

สรุป

- บทนี้ได้อธิบายถึงความหมายของต้นทุนตามความหมายที่ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 2 เรื่องสินค้าคงเหลือ ซึ่งต้นทุนที่เกิดขึ้นในกิจการผลิตสินค้าสามารถจำแนกประเภทต้นทุนตามลักษณะและความเกี่ยวข้องกับการผลิตได้เป็น 2 กลุ่มคือ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต กิจการจะเลือกใช้ระบบบัญชีต้นทุนจริง ระบบต้นทุนปกติ และระบบต้นทุนมาตรฐาน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต โดยสุดท้ายสามารถสรุปยอดต้นทุนการผลิต และนำเสนอในรูปแบบรายงานซึ่งเรียกว่างบต้นทุนการผลิต เพื่อแสดงต้นทุนสินค้าที่ผลิตเสร็จ และนำไปใช้ประกอบการคำนวณต้นทุนขายในงบกำไรขาดทุน